

o dluhy, jež v době uzavření smlouvy mezi žalovanými, t. j. 25. listopadu 1920, již existovaly a sice jako jednotná úplata za provozování filmů od 14. ledna do 29. srpna 1921; splatná ovšem v různých lhůtách. Proto ručí za tento dluh druhá žalovaná, která, jak správně zjistily nižší soudy, převzala od prvního žalovaného nejen dům a zařízení kina, nýbrž i jeho kinový podnik, a vedle ní dle výslovného předpisu zákona prvžalovaný. Dle názoru dovolacího soudu výsledky průvodního řízení a skutková zjištění nižších soudů, na jeho základě učiněná nestačí k závěru, že prvžalovaný byl žalobkyní sprostěn svého smluvního závazku; v tomto směru poukazuje se na správné důvody rozsudku první stolice. Za tohoto stavu věcí není potřebí, řešiti spornou otázku s hlediska nájemního neb podnájemního poměru, jelikož prvžalovaný v každém případě ručí žalobkyni jako primární dlužník.

### Čís. 1741.

**Nárok na náhradu škody, jež byla způsobena tím, že nebyl odstraněn po vojenském cvičení náboj, jest nárokem veřejnoprávním, jež dlužno uplatňovati u zemského civilního soudu v Praze dle zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n.**

(Rozh. ze dne 27. června 1922, Nd II 138/22.).

Žalobce domáhal se žalobou náhrady škody proto, že vojsko Čsl. republiky, které, jsouc v létě 1919 za účelem vojenských cvičení staženo v B. na Moravě, konalo cvičení také na obecním, veřejně přístupném pastvisku a nesebralo po cvičení nevybuchuvší ruční granáty. Tímto opomenutím, ohledně kterého bylo vedeno proti neznámým pachatelům trestní řízení pro přečin dle § 599 voj. tr. zák., jež však zůstalo bezvýsledným — bylo jak žaloba dále tvrdí, — zaviněno poranění nezl. žalobce, který společně se dvěma jinými chlapci jak obyčejně pásl na uvedeném pastvisku dne 27. srpna 1919 dobytek a našel tam nějaký předmět, hrál si s ním spolu s ostatními, jsa toho domněn, že je to nějaká krabice, při čemž granát vybuchl a na těle ho těžce zranil. Žaloba vznesena byla původně u zemského civilního soudu v Praze na základě zákona čís. sb. z. a n. 4/1918, leč byla usnesením zemského civilního soudu zamítnuta. Rekursní soud usnesení potvrdil, jsa toho názoru, že tu nejde o nárok veřejnoprávní, nýbrž o nárok čistě soukromoprávní, na který se nevztahuje výlučná příslušnost dovolaného soudu, stanovená § 1 zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n. Žaloba byla pak vznesena u zemského soudu v Brně, jež ji odmítl a liníme proto, že žalobní nárok zakládá se na důvodech veřejnoprávních, a rekursní soud usnesení prvního soudu potvrdil, dodav k důvodům jeho, že k žalobě jest dle zákona čís. 4/1918 příslušným jen zemský soud v Praze.

Rozhoduje záporný spor o příslušnost mezi vrchním zemským soudem v Praze a vrchním zemským soudem v Brně uznal Nejvyšší soud příslušným ku rozhodnutí rozepře, o niž tu jde, zemský civilní soud v Praze.

## Důvody:

Dle žalobního děje odvozuje se uplatňovaný nárok na náhradu škody z toho, že vojsko opomenulo po cvičení sebrati nevybuchlé granáty, tedy z opomenutí necpatrnosti, náležející příslušnému vojenskému velitelství, tudíž z neobezřetného výkonu moci státní, moci veřejné. Slušíť rozeznávati, zda-li stát v činnosti své vystupuje jako nositel veřejné moci, u výkonu svých práv výsostných, své svrchovanosti, a tudíž orgán, jménem jeho a za něho jednající, činným jest jako orgán této veřejné moci, ať si už buď jako orgán moci výkonné (hlava III. úst. list.) a tedy veřejné správy (§ 85) nebo orgán moci soudní (hlava IV. tamže), anebo zdali vystupuje stát jako majitel podniku soukromohospodářského na př. jako držitel zemědělského statku nebo dolu, nebo jako podnikatel železnice a pod., zkrátka zda jako podmět veřejnoprávní anebo jako soukromoprávní. Tento rozdíl jest rozhodným nejen pro jeho ručení za škody, činností orgánů jeho způsobené, — otázka to, která sem nenáleží — nýbrž i pro otázku příslušnosti, o kterou tu právě jde. V případě, že stát vystupuje jako podmět soukromoprávní, není ani pochybnosti ani sporu o tom, že nárok náleží na pořad práva soukromého a tudíž na řádný pořad soudní. Pak-li však vystupoval jako podmět veřejnoprávní, věc na pořad práva soukromého a tudíž na řádný pořad soudní, ustavený jurisdikční normou (§ 1 — 4) nenáleží, protože nárok odvozuje se z aktu moci veřejné, aktu podle tvrzení strany vadného, a byť by tedy nevznikl, kdyby aktu toho buď vůbec aneb aspoň vadnosti jeho nebylo, pramení tedy v poměru veřejnoprávním. Veřejnoprávnosti této neruší nijak okolnost, že strana, jež poškozena byla a nárok na náhradu činí, jest osobou soukromou, že tedy podmět tvrzeného práva je soukromoprávní, stačíť, že podmět tvrzeného závazku jest podmětem veřejnoprávním, neodvozujeť strana nárok ze své osoby, svého činu, nýbrž z osobnosti státu, z jeho vadného výkonu veřejné moci. Když na př. kdo utrpí škodu u výkonu moci soudní přestoupením úřední povinnosti se strany soudního orgánu, je poškozený také soukromou stranou, nicméně zřejmo, že věc by na pořad soudní nenáležela, kdyby na něj vyjimkou předpisem zákona syndikátního odkázána nebyla. Vyjimka však potvrzuje pravidlo, jež se hned ukáže, myslíme-li si místo soudu úřad správní: škodu vzešlou z vadného aktu úřadu správního nelze uplatňovati na soudě. Tak i nauka: Pražák, Spory o přísl. I. str. 120 praví, že dlužno hleděti k poměru, z kterého se nárok na náhradu škody odvozuje, a že když škoda vznikla aktem správy veřejné, nenáleží nárok před soud. Podobně Ott (Festschrift für Franz Klein, str. 58, 61 zvláště pak 63), jenž uznává, že otázka, kdo je stranou, je bez významu (str. 60). Avšak zákon ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n. zřídil vedle řádného pořadu práva pořad soudní mimořádný, neboť odkazuje nároky proti státu, pokud nenáleží před správní soud, zemskému soudu v Praze, a jest dnes už všeobecně ustálen názor, že předpis se vztahuje jen na nároky veřejnoprávní. I dlužno proto tento mimořádný pořad soudní rozmeziti od pořadu správního, neboť kdyby věc patřila před úřady správní, nebylo by tu kompetenčního sporu ve smyslu § 47 j. n. a nebylo by možno žádný ze sporujících se soudů příslušným uznati. Dle zákona o nejvyšším soudě

správním ze dne 2. listopadu 1918, čís. 3 sb. z. a n. § 2 čís. 6 rozhoduje soud o nárocích proti státu, rozhodly-li o nich již pořadem stolic v mezích své příslušnosti úřady správní. Smysl ustanovení nemůže býti, že, dokud nerozhodly úřady správní, byl by přípustným pořad zemského soudu v Praze, nýbrž předpokládá se, že úřady správní rozhodly proto, že věc před ně náleží a že tedy jinde platně zahájena býti nemůže. Jest tedy otázka, zda věc, o níž jde, náleží na pořad úřadů správních. Na ten patří věci, jež jsou zákonem úřadům správním k rozhodnutí ne pouze k prohlášení přikázány a v nichž tedy úřady povolány jsou vynéstí nález právní moci schopný. Takového zákona však v tomto případě není, neboť není vůbec zákona, jenž by o takovém nároku jednal. Ale právě pro nároky, pro něž nebyl předurčen ani pořad práva ani pořad správní, které tedy byly původně bez ochrany, zřízen byl zákonem ze dne 21. prosince 1867, čís. 143 ř. zák. říšský soud, jemuž přikázány byly v § 3 lit. a) předpisem, že přísluší mu rozhodovati o nárocích proti státu, jež se nehodí k řešení v řádném pořadu práva t. j. nejsou povahy soukromoprávní. A právě pro takové nároky v republice, jež říšský soud neustavila, zřízena příslušnost zemského soudu v Praze shora cit. zákonem.

#### Čís. 1742.

**Zákon o zajištění půdy drobným pachtýřům ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n.**

**Vliv pachtýřova požadovacího nároku na předkupní právo, váznoucí na požadovaném pozemku.**

(Rozh. ze dne 28. června 1922, R I 727/22.)

Soud první stolice přiznal pachtýřům požadovací nárok k pozemku, zapsanému v zemských deskách, jenž byl stížen právem předkupním. Rekursní soud k rekursu oprávněných z práva předkupního usnesení potvrdil. Důvody: Drobným pachtýřům přísluší nárok na přikázání pachtovaných pozemků do vlastnictví, jsou-li zde předpoklady dle § 1 zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n. Že těchto předpokladů zde není, stěžovatelé netvrdí, odůvodňující rekurs pouze tím, že pro ně vázne na pozemkovém majetku, zapsaném ve vložce čís. 979 desk zemských právo předkupní a že toto jejich předkupní právo přikázáním pozemků jednotlivým drobným pachtýřům do vlastnictví je poškozeno. V zákoně ze 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n. nikde se však neustanovuje, že předkupní právo přikázání pozemku do vlastnictví drobných pachtýřů překáží pokud se týče, že nárok drobných pachtýřů dle § 1 cit. zákona ruší se právem předkupním. — Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

#### Důvody:

Pravda sice, že § 19 požad. zák. počítá se všemi právy knihovními, na požadovaném pozemku váznoucími a nařizuje vyrozumění oprávně-